


Romantyzm – powtórzenie wiadomości cz. 4

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Ilustracja interaktywna](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Ryszard Przybylski, Alina Witkowska, *Romantyzm*, Warszawa 1997.
- Źródło: Anna Kamieńska, *Bema pamięci żałobny – rapsod*, [w:] *Cypriana Norwida kształt prawdy i miłości*, red. S. Makowski, Warszawa 1986, s. s. 41.
- Źródło: Cyprian Kamil Norwid, *Fortepian Chopina*. Cytat za: wolnelektury.pl.
- Źródło: Mieczysław Jastrun, *Norwid – poeta nieznany*, [w:] Cyprian Kamil Norwid, *Pierścień Wielkiej Damy. Sztuka w 3 aktach*, Poznań 1970.
- Źródło: Alina Witkowska, *Romantyzm*.
- Źródło: Ignacy Krasicki, *Do króla*, K. Mrowcewicz, *Starożytność - oświecenie*, Stentor, Warszawa 1997, s. 332-334.
- Źródło: D. Polanczyk, *Satyra prawdę mówi*.



Romantyzm – powtórzenie wiadomości cz. 4

Caspar David Friedrich, *Wędrowiec nad morzem mgły*, 1818
Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Romantyzm to pojęcie złożone, wieloznaczne, które możemy stosować do rozmaitych aspektów kultury, historii oraz życia społecznego. Jak pisze Alina Witkowska, badaczka epoki romantyzmu:

” Alina Witkowska, Ryszard Przybylski

Romantyzm

Romantyzm trudno definiować jako kierunek ograniczony tylko do literatury i sztuki. Miał on ambicję całościową, ogarniał wiele sfer sztuki i życia. Dlatego można mówić o romantycznym obyczaju, stylu bycia, a nawet polityce. (...) W Polsce zwłaszcza widoczne jest zachwianie granicy między sztuką a życiem i raz po raz ponawiane będą próby narzucenia rzeczywistości wzorców, ideałów, norm postulowanych przez literaturę. Dotyczy to jednostkowych i zbiorowych wzorów zachowań, takich jak nonkonformizm, bunt

(filozoficzny i społeczny), nakaz walki za ojczyznę i żądanie ofiary, poświęcenia.

Źródło: Ryszard Przybylski, Alina Witkowska, *Romantyzm*, Warszawa 1997.

W przypadku polskiego romantyzmu to, o czym pisze badaczka, jest ściśle związane z przemianami historycznymi, jakie zachodziły zwłaszcza w pierwszej połowie XIX wieku. Wszyscy borykali się ze skutkami utraty niepodległości, co oddziaływało również na kulturę. Czas powstania listopadowego, a potem jego konsekwencje i Wielka Emigracja – sprawiły, że polski romantyzm jest niejednolity i ogarniający wiele elementów życia społecznego.

Twoje cele

- Powtórzysz wiadomości dotyczące epoki romantyzmu w literaturze i sztuce.
- Przypomnisz sobie najważniejsze postaci i wydarzenia z epoki romantyzmu.
- Scharakteryzujesz literaturę romantyczną.
- Przedstawisz najważniejsze motywy literatury romantyzmu.

Przeczytaj

Pisarze i ich dzieła: Zygmunt Krasiński i Cyprian Kamil Norwid

Zygmunt Krasiński (1812–1859)



Ara Scheffer, *Portret Zygmunta Krasińskiego*, 1850

Źródło: domena publiczna.

Niezwykłe życie i twórczość autora *Nie-Boskiej komedii* zdeterminował fakt, że był wczesnie osieroconym przez matkę (umarła, gdy miał 10 lat) synem swojego ojca – arystokraty, generała, niezwykle ambitnego zastępcy namiestnika Królestwa Polskiego, Wincentego Krasińskiego. To on kierował wykształceniem syna, posyłając 16-letniego chłopca na Wydział Prawa Uniwersytetu Warszawskiego, on wymuszał na synu decyzje sprzeczne z przekonaniami i uczuciami młodzieńca: demonstrację lojalności wobec caratu na uniwersytecie (co skutkowało bojkotem kolegów i koniecznością zmiany uczelni

na zagraniczną), nieprzystąpienie do powstania listopadowego, ożenek z Elizą Branicką (pomimo jawnych całkiem innych sentymentów).

Krasiński uciekał w chorobę, podróże, przybieranie pozy [dandysa](#). Większość życia spędził we Francji i we Włoszech. Po bardzo dobrze rokujących młodzieńczych próbach literackich (były to przede wszystkim powieści poetyckie i historyczne, pisane między 16. a 21. rokiem życia) stworzył dwa najważniejsze dramaty niesceniczne – *Nie-Boską komedię* i *Irydioną* (1836). Później swoje pióro

poświęcił przede wszystkim bogatej korespondencji (w której uwiecznił m.in. swą wielką idealną miłość do Delfiny Potockiej); wydał jeszcze tylko trzy poematy: *Trzy myśli pozostałe po śp. Henryku Ligenzie*, *Przedświt*, *Resurrecturis* oraz *Psalmy przyszłości*. Głosił w nich idee **konserwatywne** i **mesjanistyczne**, ujawniał zaszczepioną przez ojca gwałtowną niechęć do rewolucji (za którą uważał także powstanie). Wierzył natomiast w odzyskanie niepodległości Polski na drodze pokojowej ewolucji oraz dzięki Boskiej Opatrzności.



Paula Gavarni, *Dandys w Paryżu*
Źródło: domena publiczna.

Nie-Boska komedia

Dramat powstał w 1833 r., dwa lata później został wydany anonimowo. Pierwotny tytuł *Mąż* został zamieniony na bardziej emocjonalny, podkreślający nie tylko związek z arcydziełem Dantego, ale może przede wszystkim ujawniającą się w rewolucyjnym świecie postawę zerwania z Bogiem, odrzucenie Go, które skazuje ludzi na piekło. Akcja, jak to często dzieje się w dramacie romantycznym, rozgrywa się w wielu miejscach (m.in. w kościele, domu wariatów, na cmentarzu, w obozie rewolucjonistów w lesie, w zamku – fortecy arystokracji). Trudno natomiast określić czas akcji. Sprawia to, że wydarzenia dramatu rozgrywają się na bardziej uniwersalnym planie, ujawniając ogólne prawa historii oraz dziejów ludzkich pod osłoną niebios.

Dramat składa się z IV części:

- Część I to dzieje poety – Męża, który poślubiwszy kobietę, na skutek wizji Dziewicy podsuniętej przez Złego Ducha, porzuca ją i dopiero narodzonego syna, podążając za widmem. W czasie chrztu Orcia jego matka zaklina go, aby był poetą, zaskarbiając sobie tym miłość nieobecnego ojca. Błądzący po górach za Dziewicą Mąż dostrzega swój błąd, kiedy zamiast pięknej kobiety ukazuje mu się

odrażający kościotrup. Wraca do domu, ale tam dowiaduje się, że oszalała z rozpaczy Żona znajduje się w domu dla obłąkanych, gdzie wkrótce umiera.

- Część II poświęcona jest cudownemu dziecku Męża – Orciowi.
- Część III jest obrazem rewolucji społecznej oraz portretem jej przywódcy – Pankracego.
- Część IV to opis zamku i Okopów Świętej Trójcy, gdzie schroniła się arystokracja. W trakcie walk ginie Orcio, hrabia Henryk (Mąż) popełnia samobójstwo, rzucając się w przepaść.

W finale zwycięski Pankracy – po skazaniu na śmierć niedobitków tchórzliwej arystokracji, nie umiejącej jak hrabia Henryk bronić swego honoru – planuje porządek nowego świata. Nagle w blasku zachodzącego słońca pojawia mu się Chrystus, który zabija go wzrokiem. Ostatnie słowa Pankracego, a zarazem całego dramatu brzmią: **„Galilae, vicisti!”** (Galilejczyku, zwyciężyłeś!).

Część I poświęcona jest **problemowi poezji i poety**, fałszywego rozumienia poetyckości, rozdźwięku między romantycznym ideałem a prozaiczną codziennością. Człowiek nie może dać się uwieść pozorom poetyckości, zapominając o odpowiedzialności, wierności, honorze i obowiązku. Mąż ponosi klęskę na płaszczyźnie osobistej, bo uwierzył w iluzję uczucia i dla mrzonki sprzeniewierzył się danemu słowu. Nawet w obliczu tragedii Mąż poetyzuje rzeczywistość („Dramat układasz” – odzywa się Głos Skądsiś). Wyrok jest jednoznaczny: „Za to, żeś nic nie kochał, nic nie czcił prócz siebie, prócz siebie i myśli swoich, potępion jesteś – potępion na wieki”.

Podstawowym problemem części III i IV dramatu jest **konflikt między ludem a arystokracją**, prowadzący do okrutnej, nie liczącej się z żadnymi wartościami **rewolucji**, ucieleśniającej – wedle słów hrabiego Henryka – „wszystkie stare zbrodnie świata ubrane w szaty świeże”. Wędrowka hrabiego, oprowadzanego przez Przechrtę po obozie rewolucjonistów, budzi skojarzenia z wędrowką Dantego po piekło. Spotyka tam chłopów, lokajów, pomywaczki, rzeźników, robotników i przechrtów (czyli Żydów, którzy przyjęli chrzest). Wszyscy oni są żądni odwetu za wielowiekowe krzywdy, pragną krwawej zemsty, nawet dzieci – ucieleśnienie niewinności – proszą o głowę arystokraty. Wzniosłe cele (**wolność, równość, braterstwo**) są w istocie

zasłoną dla prawdziwych pragnień: użycia, rozpusty, bogactwa, kariery czy zniszczenia chrześcijaństwa (tego chce przywódca obozu Pankracy i jego fanatyczny zastępca – Leonard). Jednak wkrótce okazuje się, że i arystokraci skupieni w zamku Świętej Trójcy nie są bohaterami pozytywnymi: hrabiowie, baronowie i księżęta są w istocie podłymi tchórzami, chcącymi zachować *status quo*, ale niezdolnymi do ryzykowania własnego życia. Choć w przeszłości odegrali pozytywną rolę w budowaniu kultury i cywilizacji, nie byli wolni także od okrucieństwa, pogardy dla słabszych. Oni także nie przestrzegali umiaru w używaniu świata, nieraz grzesząc rozpustą. W efekcie starcia dwu „piekielnych” sił następuje zagłada świata. Poeta wieszczy katastrofę. Czy kończąca dramat wizja zwycięskiego Chrystusa zwiastuje zmartwychwstanie ludzkości, czy też jedynie Sąd Ostateczny? Zważywszy, że jedyne godne szacunku jednostki giną, bardziej prawdopodobne wydaje się to ostatnie.

Cyprian Norwid (1821–1883)

Jednym z ciekawych i bardzo swoistych poetów romantycznych jest Cyprian Kamil Norwid, czasem nazywany „czwartym wieszczem”. Norwid był w pewnym sensie epigonem romantyzmu, jego debiut miał bowiem miejsce w 1840 roku, kiedy w Europie tendencje romantyczne były już u schyłku, a w polskich realiach od dekady kultura podzieliła się na romantyzm krajowy oraz emigracyjny. Najważniejsze utwory Norwida powstały po śmierci Mickiewicza i na przełomie lat 50. oraz 60., gdy społeczeństwo zaczynało otwierać się na nowe wpływy i wartości.



Cyprian Kamil Norwid, 1871

Źródło: domena publiczna.

Ów epigonizm poety był jedną z przyczyn, dla których Norwida doceniono dopiero po śmierci.

Jego twórczość jest bardzo różnorodna, poeta czerpał inspiracje nie tylko z romantyzmu, ale i klasycyzmu czy parnasizmu. Wielość poruszanych przez niego tematów, enigmatyczność utworów, kunsztowność stylistyczna – to wszystko wpłynęło na fakt, że Norwid jest jednym z najciekawszych i do dziś najsłabiej rozpoznanych twórców romantycznych.

Dwudziestowieczny poeta Mieczysław Jastrun pisał o Cyprianie Norwidzie:

” Mieczysław Jastrun

Norwid – poeta nieznany

Mówi się, że Norwid jest przede wszystkim filozofem. Niesłusznie. Norwid jest przede wszystkim artystą, lecz artystą, dla którego najbardziej interesującym materiałem jest myśl, refleksja i doświadczenie kulturalne ludzkości.

Źródło: Mieczysław Jastrun, *Norwid – poeta nieznany*, [w:] Cyprian Kamil Norwid, *Pierścień Wielkiej Damy. Sztuka w 3 aktach*, Poznań 1970.

Bema pamięci żałobny rapsod

Napisany na pierwszą rocznicę śmierci generała Józefa Bema – powstańca listopadowego, przywódcy powstania narodowego na Węgrzech. Wiersz składa się z sześciu strof: I – 10-wersowa, II – 6-wersowa, następne to czterowersze (po ostatniej, oddzielone linią kropek słowa: „Dalej – dalej –”) – to najpierw głośny, bliski, później zamierający odgłos procesji pogrzebowej. Rapsod to pieśń o bohaterze. Do bohatera – Cienia – zwraca się podmiot wiersza (na początku i w części V). Pogrzeb generała stylizowany jest na obrzęd średniowieczny, a on sam staje się średniowiecznym rycerzem (miecz, sokół i koń to jego atrybuty).

Kolejne strofy:

- Strofa I – obraz pochodu za ciałem rycerza, oświetlanym pochodniami i świecami.
- Strofa II – obraz płaczków pogrzebowych.



Portret Józefa Bema, autor nieznany
Źródło: domena publiczna.

- Strofa III – obraz staje się coraz mniej wyraźny, realistyczny: „topory pobłąkitniałe od nieba”, chorągiew zdaje się opierać o niebo; tu następuje zmiana perspektywy – wzrok podąża w górę, widok zasnuwają dymy.
- Strofa IV – pochód znika z pola widzenia, jeszcze chwilę „wychodzą w światło księżycy/ I czernieją na niebie”; podobnie pieśń („chorał”) raz jest słyszalna, raz zanika.
- Strofy V i VI – refleksja wywołana wizją; pojawia się podmiot zbiorowy (my: zobaczymy, zeprzem, powleczem); pochód trwa, ale tym razem jest to pochód Ludzkości zmierzającej ku przepaści; być może pamięć bohatera i jego męstwa będzie ratunkiem. Dalsze działanie, zainspirowane nieśmiertelną sławą Bema (jego „gwiazdą”), włączenie się w niemający końca „korowód” należy do tych, którzy chcą zwać mury Jerycha, obudzić narody, przywrócić im życie i świadomość...

Fortepian Chopina

Kolejny „okolicznościowy” (związany z prawdziwym wydarzeniem, mającym miejsce w czasie powstania styczniowego) wiersz Norwida poświęcony wybitnej postaci.

Dwa motta – z Byrona i Bérangera – wskazują na istotny temat utworu: **muzykę** i **sztukę**. Chopin jest ich wcieleniem: jest jak „lira Orfeusza” i dzieło Pigmaliona (symbol muzyki i doskonałego dzieła sztuki).

Wiersz składa się z dziesięciu nierównych i nieregularnych strof:

- Strofy I–VI – przywołanie ostatnich dni życia Chopina (uwiarygodnione inwokacją podmiotu: „Byłem u Ciebie w te dni, Fryderyku!”) i próba opisanie jego muzyki – jak pisze Stanisław Makowski:

” przetworzone dziedzictwo grecko-rzymskiego antyku, wzbogacone o polskie pierwiastki wiejskie i narodowe. Prostota i doskonałość sztuki okresu peryklejskiego oraz antyczne wartości moralne zostały po wiekach (...) odrodzone i połączone w muzyce Chopina z polskimi

wartościami narodowymi oraz chrześcijańskimi (odrodzenie się Cnoty w „domu modrzewiowym wiejskim” jak w niebie)

- Strofa VII – zwornik kompozycyjny i myślowy; istota i los prawdziwego dzieła sztuki: jako „Doskonałe-Dopełnienie” nie pasuje do świata, którego istotą jest „BRAK”, dlatego zostanie odrzucone.
- Strofy VIII-X – egzemplifikacja myśli ze strofy VII: relacja sceny z powstańczej Warszawy – wyrzucenie na bruk fortepianu Chopina; fortepian – symbol muzyki Chopina, sztuki, porównany do rozszarpywanego ciała Orfeusza (Chopin w strofie II to jego lira; postać mitycznego bohatera spina utwór kłamrą). Brak mści się na Doskonałym-Dopełnieniu (bruk staje się przeznaczeniem ideału). Intrygująca puenta tego wiersza doczekała się wielu interpretacji.

” Cyprian Kamil Norwid

Fortepian Chopina

Lecz Ty? – lecz ja? – uderzmy w sądne pienie,

Nawołując: „*Ciesz się, późny wnuku! . . .*

Jękły – głuche kamienie:

Ideał – sięgnął bruku – – „.

Źródło: Cyprian Kamil Norwid, *Fortepian Chopina*. Cytat za: wolnelektury.pl.

Jedna z nich mówi, że śmierć artysty i zniszczenie jego fortepianu jest konieczną ofiarą, którą musi ponieść każdy twórca, aby dowieść prawdy swojego dzieła i znaleźć uznanie u potomnych. Ideał dowiódł swej doskonałości: w istocie nie został zrzucony na bruk, ale „sięgnął” bruku (słowo „sięgnął” zakłada wysiłek i akt woli, a nie bezwolność bezbronnego przedmiotu). Potrafił jeszcze wydobyć głos z niemych („głuchych”) kamieni. Zatem znalazł oddźwięk w niedoskonałym świecie.

” Tę wspaniałą i tajemniczą formułę można zrozumieć jako pogodzenie piękna doskonałego i realności, wtopienie się ideału w życie, odkupienie zła przez symboliczny akt cierpienia, a także – zejście Chopina w lud, zjednoczenie z nim w polskim micie

martyrologicznym. Ironia czynów przynoszących skutki nie na miarę chęci wroga staje się także ironią historii, w której nawet akty okrutne i unicestwiające mogą przynieść owoce nieprzewidziane przez siewców zła.

Alina Witkowska

Słownik

porte parole

(fr. rzecznik, wyraziciel) w utworach literackich: narrator lub postać, która wyraża punkt widzenia autora

dandys

mężczyzna o wyszukanym sposobie ubierania się, hołdujący aktualnej modzie, ekscentryczny i dość swobodny w obyczajach; często należący do cyganerii artystycznej

Ilustracja interaktywna

Pojęcia z epoki romantyzmu

Polecenie 1

Zapoznaj się ze schematem prezentującym pojęcia związane z literaturą romantyzmu. Wybierz jedno z pojęć przedstawionych w schemacie i rozwiń jego definicję tak, aby zawierała przykłady i ich charakterystykę.

Caspar David Friedrich, *Mnich na brzegu morza*, 1808–1810

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Polecenie 2

Odpowiedz na pytanie, jakiego pojęcia zabrało na schemacie? Stwórz jego definicję.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:   

Ćwiczenie 1



Ćwiczenie 2



Ćwiczenie 3



Ćwiczenie 4



Własnymi słowami wyjaśnij konflikt opisany w *Romantyczności* Mickiewicza. Czyje racje przekonują narratora ballady?

Ćwiczenie 5



Wymień tytuły utworów, w których Mickiewicz i Słowacki ustosunkowali się do klęski powstania listopadowego. Podaj przyczyny klęski i drogę do odzyskania niepodległości według każdego z poetów.

Ćwiczenie 6



Wyjaśnij, jakie znaczenie ma w utworze zakończenie *Pana Tadeusza*. Jakie niesie przesłanie?

Ćwiczenie 7



Wyjaśnij krótko, na czym polegała romantyczna „choroba wieku”, podaj jej dwie odmiany i odnieś do jednego, znanego ci utworu literackiego. Który z bohaterów cierpiał na tę chorobę?

Ćwiczenie 8



Scharakteryzuj krótko racje dwu antagonistów *Nie-Boskiej komedii*. Opisz, na czym polega tragizm tych postaci?

Dla nauczyciela

Autor: Katarzyna Lewandowska

Przedmiot: Język polski

Temat: Romantyzm – powtórzenie wiadomości cz. 4

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

1) rozumie podstawy periodyzacji literatury, sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska, dwudziestolecie międzywojenne, literatura wojny i okupacji, literatura lat 1945–1989 krajowa i emigracyjna, literatura po 1989 r.;

9) rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi; poddaje ją refleksji;

15) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele operacyjne. Uczeń:

- powtórzy wiadomości dotyczące epoki romantyzmu w literaturze i sztuce;
- przypomni sobie najważniejsze postaci i wydarzenia z epoki romantyzmu;
- scharakteryzuje literaturę romantyczną;
- przedstawi najważniejsze motywy literatury romantyzmu.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- z użyciem e-podręcznika;
- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- telefony z dostępem do internetu.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. **Przygotowanie do zajęć.** Nauczyciel loguje się na platformie i udostępnia uczniom e-materiał „Romantyzm – powtórzenie wiadomości cz. 4”. Prosi uczestników zajęć o zapoznanie się z tekstem w sekcji „Przeczytaj” i multimedium w sekcji „Ilustracja interaktywna” tak, aby podczas lekcji mogli w niej aktywnie uczestniczyć i rozwiązywać zadania.
2. Nauczyciel prosi uczniów o przygotowanie prezentacji na podstawie informacji zawartych w sekcji „Przeczytaj”.

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel wyświetla na tablicy uczniom temat i cele zajęć. Prosi, by na ich podstawie uczniowie sformułowali kryteria sukcesu.
2. Krótka rozmowa wprowadzająca w temat lekcji: najważniejsze postaci i wydarzenia z epoki romantyzmu.

Faza realizacyjna:

1. **Praca z tekstem.** Jeżeli przygotowanie uczniów do lekcji jest niewystarczające, nauczyciel prosi o indywidualne zapoznanie się z treścią w sekcji „Przeczytaj”. Każdy uczestnik zajęć podczas cichego czytania wynotowuje najważniejsze kwestie poruszone w tekście. Następnie wybrani uczniowie odczytują na głos swoje notatki.
2. **Utrwalanie wiedzy i umiejętności.** Uczniowie wykonują ćwiczenia w sekcji „Sprawdź się”. Nauczyciel sprawdza poprawność wykonanych zadań, omawiając je wraz z uczniami.
3. **Praca z multimediami.** Uczniowie w zespołach dwuosobowych zapoznają się z treścią materiału w sekcji „Grafika interaktywna” oraz poleceniami i wspólnie je rozwiązują.

Faza podsumowująca:

1. Nauczyciel ponownie wyświetla na tablicy temat lekcji zawarty w sekcji „Wprowadzenie” i inicjuje krótką rozmowę na temat kryteriów sukcesu. Czego się uczniowie nauczyli?

Praca domowa:

1. Przedstaw i scharakteryzuj najważniejsze motywy literatury romantyzmu.

Materiały pomocnicze:

- Urbankowski B., *Myśl romantyczna*, Warszawa 1979.
- Ryszard Przybylski, Alina Witkowska, *Romantyzm*, Warszawa 1997.

Wskazówki metodyczne

- Nauczyciel może wykorzystać medium w sekcji „Ilustracja interaktywna” do podsumowania lekcji.